

Становище

от доц. д-р Донка Михайлова Иванова
катедра „Икономика и мениджмънт“ – Технически университет – Варна
върху дисертационен труд на Ристи Каруевна Садикова на тема „Роля на
клъстерния подход за развитие на туризма в Северен Казахстан”

за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” в
професионално направление 3.7 „Администрация и управление”,
Докторска програма „Икономика и управление”
на основание Заповед №263/02.03.2017г. на Ректора на Варненски
свободен университет „Черноризец Храбър”

Актуалност на разработения в дисертационния труд проблем

Докторантката Ристи Каруевна Садикова е концентрирала вниманието си върху един сравнително нов и актуален управленски проблем за Средно азиатските страни съответно за Република Казахстан, а именно клъстер в Северен Казахстан като управленски инструмент за стимулиране на развитието на туризма. В този контекст актуалността на проблема и недостатъчната степен на изследване са предизвикали изследователския интерес на докторантката и са определили темата на дисертационния ѝ труд.

Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературата

За целите на изследването докторантката е използвала 158 литературни източници на български, руски и английски език. Литературните източници са ползвани добросъвестно и коректно. Може да се обобщи че докторантката познава основната литература в предметната научна област и това е база за осъществяване на научното изследване по темата.

Съответствие на избраната методика на изследване и поставената цел и задачи на дисертационния труд с постигнатите приноси

Целта на дисертационния труд е формулирана точно и представена в четири изследователски задачи.

Ползваната методика за решаване на изследователския проблем с адекватни и подходящи съвременни инструменти и модели допринася за постигане на целта на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем 202стр. и се състои от увод, три глави, заключение, списък с използвана литература и осем приложения.

В структурно отношение дисертацията следва класическата логическа последователност – теоретична, методическа и приложна част. Във въведението се обосновава актуалността и значимостта на изследвания проблем в неговите икономически, социални, културни измерения.

Изложението в Глава Първа е насочено към изясняване на терминът „туристическа индустрия” и насоките на усъвършенстване на управлението на предприятията в туристическата индустрия. Направен е опит да се оцени състоянието на туристическия отрасъл в Казахстан и е изведена потребността от дефиниране на приоритети в туризма.

Изводите от Първа глава са четири и са свързани със значимостта на развитието на туризма като сектор на икономиката с потенциал за растеж. Изведено е работно определение за клъстеринга като интегративна предпоставка за предлагане на конкурентни туристически продукти (услуги).

Във Втора глава е поставен акцент върху текущото състояние на туристическия отрасъл в Казахстан и неговото относително тегло във формирането на БВП. На базата на статистически данни е изведена стратегията за клъстерно развитие на туризма и са идентифицирани ограничаващите фактори.

В Трета глава са представени и оценени факторите, влияещи върху внедряване на клъстерния подход за регулиране на туризма в Северен Казахстан на базата на модела на М. Портър.

Докторантката доказва, че разработването на национална програма за изграждане на Клъстери и осъществяване на регионални политики създава условия за ускорено развитие на туризма в Северен Казахстан и повишаване на конкурентоспособността на туристическите предприятия.

Съответно стартирането на проекти за изграждане и развитие на кълстери в туризма, подкрепени от държавата е предпоставка за ефектно използване на националните ресурси и развитие на туристически предприятия с различен мащаб. В заключението докторантката приема, че кълстерните политики следва да се разработват в дългосрочна перспектива и да осигуряват национални конкурентни предимства сред Средноазиатските страни. Предвид очертаните слабости на действащите туристически кълстери в Северен Казахстан докторантката акцентира върху факта, че туристическия кълстер обединява конкуриращи се, сътруднически и взаимно зависими фирми и институции, които са свързани от система от пазарни и непазарни връзки.

Приноси на дисертационния труд

В дисертационния труд авторката е формулирала своите претенции за приноси от научен и научно-приложен характер.

Считам, че приносните моменти в нейния дисертационен труд могат да бъдат сведени до:

А. Научно-приложни приноси:

1. Систематизирани и анализирани са теоретико-методологическите аспекти на кълстерния подход, на базата на които е изведена необходимостта от приложението в туризма в новите пазарни икономики.
2. Разработена е методика за оценка на ефективността на кълстерите в туризма в пазарна среда.

Б. Приложни приноси:

1. Доказана е приложимостта на кълстерния подход в туристическия сектор на Северен Казахстан на базата на изведените научни хипотези относно успеха на кълстерите.
2. На базата на осъщественото теоретико-методологично и емпирично изследване са предложени конкретни препоръки за повишаване на ефективността на взаимодействието между туристическите фирми и институциите в рамките на кълстера.

Посочените приноси могат да бъдат отнесени към следните групи:

- обогатяване, конкретизиране и прецизиране на съществуващи научни знания;
- приложение на съществуващи методи за решение на конкретен проблем с формулирани изводи и препоръки за практиката;

Приносите са лично дело на докторантката.

Преценка на автореферата и публикациите по дисертационния труд

Авторефератът като структура и съдържание отразява вярно дисертационния труд на докторантката.

Основните резултати, получени в дисертацията са представени в 5 статии в различни издания, от които 3 в списания и сборници от научни конференции в Казахстан и 2 в България и Чехия. В публикациите са отразени отделни моменти от изследвания проблем и са достатъчни в количествено и качествено отношение.

Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд на Ристи Каруевна Садикова имам следните бележки:

1. На места литературния обзор в Глава първа има по-скоро информативен от колкото аналитичен характер с ясно изразено авторово становище.
2. Изводите в Глава трета могат да бъдат по конкретни. Отсъстват препоръки относно разработването на програмни документи от институциите за развитие на туризма в дългосрочен план.

Препоръки:

1. Препоръчвам на Ристи Каруевна да продължи своите научни изследвания в тази проблематика и се включи с експертизата си във формираните на регионалната политика в Северен Казахстан.

Заключение:

Давам положителна оценка на дисертационния труд „Роля на клъстерния подход за развитие на туризма в Северен Казахстан”. Спазени са всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в

Република България и Правилника за неговото приложение във ВСУ „Черноризец Храбър“ за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“. Въз основа на общата ми положителна оценка за дисертационния труд, приносните моменти и тяхната значимост за обогатяване на съществуващите знания и практиката, предлагам на научното жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Ристи Каруевна Садикова в професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, Докторска програма „Икономика и управление“.

Член на научното жури:.....

/доц. д-р Д. Иванова/